

Також цілком слушним є зауваження Ю.О.Репецької щодо доцільності більш активного залучення банками готівкових коштів літніх осіб, які нерідко накопичують та тримають певні суми вдома, у результаті чого стають жертвами різних злочинів проти власності. З цією метою державою можуть застосовуватися програми підтримки подібних ініціатив фінансово-кредитних установ.

Заслугою підтримки і висловлена пропозиція використання так званого методу «сусідського контролю» по відношенню до осіб похилого віку, досить поширеного у зарубіжних країнах. Вказаний метод полягає у встановленні у будинку літньої особи «кнопки тривоги», під'єднаної до розташованого поряд сусідського будинку. У разі небезпеки сусід має можливість швидше прийти на допомогу потерпілому ще до того, як відреагують на подію правоохоронні органи.

Таким чином, під час обрання заходів віктимологічної профілактичної роботи необхідно, на чому наголошується і в наукових працях, оцінювати особу (або групу) з точки зору її можливої віктимізації, особистісних якостей, які можуть зумовлювати її віктимність, зовнішніх факторів, що постійно впливають на цю особу.

ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА СТАТЕВИХ ЗЛОЧИНІВ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Тороканець Н.В., слухач магістратури ННПФПСКМ НАВС

Статеві злочини щодо неповнолітніх представляють підвищену суспільну небезпеку. Основним чинником віктимності неповнолітніх є їх вік, що обумовлений незавершеністю формування особи у біологічному та соціальному плані. Неповнолітнім особам властиві недосконалість захисних механізмів психіки і неадекватне ставлення до самих себе та оточуючих.

Своїм способом життя неповнолітні свідомо чи несвідомо здатні не лише спровокувати злочинне посягання проти себе, а й навіть полегшити його вчинення. Досить часто зацікавленість статевими зносинами у неповнолітніх жертв формується внаслідок перегляду відеофільмів, телепередач, які демонструють різні сторони інтимного життя людини. Тому не виникає сумнівів, що засоби масової інформації впливають на формування віктимної поведінки неповнолітніх жертв статевих злочинів.

Зокрема, віктимність у неповнолітніх визначається також сукупністю таких соціально-психологічних чинників як неповна родина, низький матеріальний рівень життя, брутальність, ворожість, автономність, директивність і непослідовність батьків, відсутність психологічного контакту, обмеженість у прояві щирoserдної теплоти

до дітей та ін. Чим гірший рівень виховання, тим помітнішою стає соціальна боязкість та залежність підлітків стати жертвою статевих злочинів.

На жаль, неповнолітні з підвищеною віктимністю та послабленими індивідуальними якостями, які не можуть чинити опору злочинцю, повинні стати об'єктом особливої уваги держави і суспільства, найближчого оточення, рідних їм людей. Поряд з цим, варто відмітити, що досвід статевого насильства, яке отримала особа в дитинстві, підвищує для неї ризик стати жертвою сексуального насильства у дорослому віці.

Сексуальні зловживання щодо дітей набули величезних масштабів і в різних державах. Це проблема не лише України, а всієї міжнародної спільноти. Але в Україні, враховуючі економічну нестабільність, падіння моралі, загострення протиріч у різних сферах соціального життя дане питання набуває особливої гостроти і потребує застосування термінових заходів щодо протидії цим злочинам і особливо для їх попередження.

Віктимологічна профілактика статевих злочинів серед неповнолітніх повинна включати насамперед заходи не правового, а педагогічного та психологічного характеру. Велику увагу треба приділяти аналізу сімейної атмосфери, виховання та й у цілому рівня соціалізації неповнолітніх. Батьки та педагоги мають реалізовувати основні заходи з метою зниження рівня віктимності своїх дітей. У першу чергу, вони зобов'язані забезпечити нормальний розвиток дитини з метою раннього виявлення фізичних чи психічних вад, правильне загальне виховання та формування культури міжособистісного спілкування.

Необхідно здійснювати пропаганду правових знань через ознайомлення читацької та глядацької аудиторії з основними правами та обов'язками громадян, пояснювати такі кримінально-правові поняття, як крайня необхідність, необхідна оборона, затримання злочинця тощо.

Потрібно налагодити активну агітаційно-роз'яснювальну роботу, вживати заходів щодо виявлення стандартних віктимологічних ситуацій; розробляти пропозиції щодо їх уникнення; налаштовувати підлітків на лінію поведінки, яка б унеможливила чи мінімізувала прояв його віктимних властивостей. Важливим напрямком віктимологічної профілактики серед неповнолітніх є розробка психолого-правової профілактичної програми та її використання в навчально-виховних закладах для превентивної роботи з батьками та неповнолітніми.

Значний вплив на неповнолітніх може мати висвітлення в засобах масової інформації антисуспільної діяльності неформальних

підліткових угруповувань та пропаганда альтернативних їм організацій.

Потрібно привертати увагу до питань, пов'язаних з винністю самого потерпілого, тобто такої поведінки особи, коли вона створює умови для вчинення злочину. Необхідно роз'яснювати батькам, що їх особистий приклад та віктимологічна самопрофілактика є дієвою школою виживання для дітей.

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок про різний характер віктимної поведінки неповнолітніх жертв статевих злочинів, яка може відповідати природним законам соціального життя людей у суспільстві, або суперечити їм. Врахування особливостей поведінки неповнолітньої жертви має важливе значення для профілактики, розслідування та призначення покарання винним. Адже досить часто неповнолітні стають жертвами сексуального насильства не випадково – як правило, це зумовлено їхньою поведінкою та умовами виховання.

ЗАХОДИ ВІКТИМОЛОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ З ВИКОРИСТАННЯМ МОЖЛИВОСТЕЙ ЗМІ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ

Кальченко Л.В., інспектор відділу зв'язків з громадськістю НАВС

Злочинність неповнолітніх останнім часом набуває загрозливих розмірів, що потребує негайних та ефективних заходів її запобігання. В Україні, за статистичними даними, 34 тис. дітей перебувають без нагляду батьків, із них 18 тис. жебракують і фактично знаходяться під впливом криміногенних чинників, 14 тис. підлітків виростили у функціонально-неблагополучних сім'ях, 19 тис. неповнолітніх засуджено, понад 50 тис. перебувають на обліку в міліції. Враховуючи вказану ситуацію органи внутрішніх справ відроджуючи старі, відшукує нові форми взаємодії з громадськістю у напрямку віктимологічної профілактики серед неповнолітніх та молоді.

Зокрема, у напрямку запобігання безпритульності та бродяжництва серед неповнолітніх, широкого розповсюдження набули і інші форми залучення засобів масової інформації до співпраці. Тільки за минулий рік було розшукано понад 100 дітей завдяки спільному проекту Міністерства внутрішніх справ та акціонерного товариства закритого типу “Магнолія-ТВ”. Договір про взаємодію та співробітництво з реалізації проекту щодо поширення відомостей через засоби масової інформації про неповнолітніх, які зникли безвісти, був підписаний представниками МВС України та генеральним директором “Магнолії-ТВ”.